

כגפן פוריה

עלון להפצת תורה ויהדות

פְּרִשֶׁת וִיקְרָא

הפטרה: עם זו יצרתי

ה' ניסן תשע"ו

פרשת הנשיאים ד' – לא אומרים צדקתך

צאת השבת ר"ת 20:16

גיליון 429

יציאת השבת:

19:37

ירושלים: 19:36

כניסת השבת:

18:28

ירושלים: 18:22

סוד הגדולה - א' זעירא

הרב עמוס שושן - רב ישובי רכס פוריה

הפרשה פותחת בדברי ה' למשה: "ויקרא" אל משה וידבר ה' אליו מאהל מועד". רש"י על אתר מפרש: ויקרא אל משה - לכל דברות ולכל אמירות ולכל צווים קדמה קריאה לשון חיבה, לשון שמלאכי השרת מושמעים בו שנאמר (ישעיהו): 'וקרא זה אל זה', אבל לנביאי האומות עובדי כוכבים ומזלות, נגלה עליהן בלשון עראי וטומאה, שנאמר: 'ויקרא אלקים אל בלעם'.

והנה בתוך פרשתנו מופיע הדיבור אל משה במילה ויקרא, אך הכתיב בספר תורה הוא א' זעירא, א' קטנה, ומילה זו נראית כמו המילה 'ויקר'. איך יתכן שדיבור ה' אל משה יהיה כתוב בצורה זו הנחשב עראי וכו'? יתר על כן, הרי רצון ה' היה, לפי דברי רש"י דלעיל, שיהיה כתוב 'ויקרא' לשון חיבה?

רבותינו אומרים, שאכן היה צריך להיות כתוב 'ויקרא' בגדול, אלא שמשה רבנו מתוך ענוותנותו הקטין את האות א' שלא להדגיש את חיבתו של הקב"ה אליו. ואולם מעירים רבותינו שלמשה היתה כמות דיו מסוימת לכתיבת כל התורה, לכל מילה ומילה ולכל אות ואות, וכאשר הוא הקטין את האות א' נשאר מעט דיו. מה עשה משה? מרח אותו על פניו. והנה כאשר ירד משה מהר סיני הוא לא ידע כי קרן עור פניו.

ממה קרן עור פניו של משה רבנו? מאותו מעט דיו שנותר לו בקולמוסו. כלומר, משה נתכוון למעט מגדולת עצמו על ידי הקטנת האות א', והנה דוקא ההקטנה הזו מגדילה אותו, "קרן עור פניו - ויראו מלגשת אליו". כך נקבע ביהדות כי "מאן דזעיר היא הוא רב". פירוש: דוקא זה המקטין את עצמו הוא באמת הגדול.

בהוצאת מכון "שערי תורה": פוריה-נוה עובד ד.ג. גליל תחתון 15210

שערי תורה וחסד ע"ר * כולל אברכים * שיעורי תורה * פרסומים תורניים * גמ"ח עזרה לנזקקים *

הדפסה: דפוס כנרת. עריכה: צ. שוורץ. היה שותף. להעברת תרומות: בנק המזרחי סניף טבריא מספר חשבון: 123459

דיני הכשרת המטבח לפסח

ימים אלו שקודם הפסח מוקדשים לניקוי הבית מחמץ ולהכשרת הכלים שבמטבח לימי החג. אמנם רוב בני אדם מחזיקים מערכות כלים מיוחדות לפסח, אך גם הם אינם פטורים מהכשרת המטבח התנור והכיריים לכבוד החג. להלן עיקרי ההלכות בקצירת האומר.

כלים: כלי חרס וכן כלי פורצליין (פרפורי), אם נשתמשו בהם בחמים אין להם הכשר.

כלי זכוכית: לדעת השו"ע אינם בולעים כלל ודי להם בשטיפה והדחה ויש נוהגים להחמיר ולהגעילם. ולדעת הרמ"א דינם ככלי חרס שאין להם הכשר. והוא הדין לכלי פיירקס ודורלקס. כלי אמאייל (ויגו) אפשר בהגעלה וטוב להחמיר להגעילו ג' פעמים.

הכשרת תנור אפייה לפסח: מנקים את התנור היטב. ואם יש חשש שנפלו פירורי חמץ לתוך דלת התנור (בעיקר בדגמים הישנים), ישטפוה עם הרבה סבון, כדי שהפירורים ששם ייפגמו ולא יהיו ראויים למאכל כלל. לאחר מכן יש להפעיל את התנור על החום הגבוה ביותר למשך חצי שעה.

את התבניות קשה להכשיר, מפני שבלעו באש בליעה קשה וצריכות ליבון חמור, וכיוון שבלבון חמור צורתם תתכער - אין להכשירן. ולכן צריך לקנות תבניות מיוחדות לפסח, ואת תבניות החמץ יש לנקות ולשמור כשאר כלי החמץ. אם לא ניתן להשיג תבניות מתאימות לפסח, אפשר להשתמש בתבניות חד-פעמיות.

דרך ההכשר: יקחו את הרשת של התנור, יניחו אותה בתוך התנור, ויפעילו אותו למשך חצי שעה על החום הגבוה ביותר, וכך הרשת תעבור ליבון קל, שמועיל לדעת מקצת הפוסקים. אבל כדי שלא להיכנס לספק יניחו על הרשת נייר כסף, כדי שתחצוץ בין הרשת לתבנית החד-פעמית של פסח, וכך גם אם יגלוש דבר מאכל מהתבנית לא ייווצר חיבור בין התבנית של פסח לרשת.

הכשרת הגז: בכל השנה אנחנו רגילים להשתמש באותה החצובה לסירים בשריים וחלביים, מפני שגם אם גלש מעט מן התבשיל הבשרי או החלבי על החצובה, האש ששולטת שם תשרוף ותפגום את מה שנשפך. ומכל מקום לקראת פסח, משום חומרת איסור חמץ, נוהגים ללבן את החצובה בליבון קל (רמ"א תנא, ד, מ"ב לד). ויש נוהגים להגעילה. ורצוי לצפות בנייר כסף עבה את הברזלים שעליהם הסירים עומדים, כדי לחצוץ בין החצובה שהעמידו עליה תבשילי חמץ לבין סירי הפסח. אמנם מי שלא ליבן את החצובה ובישל עליה בפסח - המאכלים כשרים.

את שאר הברזלים שאינם נוגעים בסירים, וכן את משטח האמייל שמתחת לחצובה ואת ראשי הגז, צריך לנקות היטב מכל שאריות האוכל. אבל כיוון שכל החלקים הללו אינם באים במגע עם הסירים - אין צריך ללבנם או לעטפם בנייר כסף. ונוהגים להבעיר למשך כחצי שעה את כל הלהבות. הכלל בהכשרה: כבולעו כך פולטו.

שיש וכיור: מנקים אותם היטב, ולאחר מכן המקלים מסתפקים בעירוי מים רותחים על כל השיש והכיורים. אפשר לשם כך להשתמש גם במכשיר הקיטורית, שחום האדים היוצאים ממנו מאה מעלות. המחמירים, בנוסף לכך מצפים את השיש בשעוונית או בנייר כסף עבה, וכן בכיור מניחים כיור

פלסטיק. ובשיש שנוהרים שלא להניח עליו ישירות סירים ורתחים מפני החשש שיתקלקל, גם המחמירים יכולים להסתפק בעירוי מים ורתחים בלא כיסוי שעוונית או נייר כסף.

פלטת של שבת: פלטה חשמלית מנקים היטב, מחממים על החום הגבוה למשך שעתיים, ומצפים בנייר כסף. פלטה נחושת שמניחים על הגז אפשר להכשיר באחד משני אופנים: א. לנקותה וללבנה ליבון קל. ב. לנקותה, לחממה כמו בשבת למשך שעתיים, ובנוסף לכך לצפותה בנייר כסף.

מיקרוגל: יש מחמירים שלא להשתמש בו בפסח כלל, ויש הנוהגים להכשירו בארבעה שלבים: א. מנקים אותו היטב משאריות אוכל שאולי נותרו בו מחמת גלישת מאכלים או מזיעת המאכלים שיצאה עם האדים. ב. כיוון שיש לחשוש שאולי גלש איזה מאכל חמץ על הצלחת המסתובבת, יש להניח דבר שיחצוץ בין הצלחת למאכלים שמחממים בפסח. ויותר טוב להחליף צלחת לפסח. ג. להמתין עשרים וארבע שעות כדי שהטעם הבלוע בו יפגם. ד. כיוון שבליעת החמץ שבו נעשית על ידי האדים העולים מהמאכלים המתחממים במיקרו גל, לפיכך הכשרתו על ידי הנחת צלוחית מים וחמומה למשך זמן ארוך מעט מהמקובל.

מדיח כלים: מנקים היטב את המסננת, שפעמים רבות נתקעים בה שיירי מאכל. מפעילים את המדיח על החום הגבוה ביותר, וכבולעו כך פולטו. ולגבי המגשים, לכתחילה רצוי להחליפם, או להגעילם במים ורתחים או בעירוי של מים ורתחים. וכשקשה להגעילם או להחליפם, אפשר להגעילם בהדחה בתוך המדיח בתוכנית הארוכה והחמה ביותר. ובכל מקרה צריך להמתין עשרים וארבע שעות אחר ההדחה האחרונה של כלי החמץ.

ויש מחמירים ומחשיבים את המדיח ככלי ראשון, שכדי להכשירו צריך להכניס לתוכו ברזל מלובן כדי שירתח את המים. וכיוון שקשה מאוד לבצע זאת במדיח ביתי, אין דרך להכשירו לדעת המחמירים. והמקלים יש להם על מזה לסמוך.

שולחן האוכל: השולחנות שלנו עלולים להתקלקל בעירוי של מים ורתחים, וקל וחומר עם ברזל מלובן. לכן העיקר לנקותם היטב, ואח"כ להדביק עליהם ניילון או נייר לכל משך הפסח, כדי ליצור חציצה קבועה בין השולחן לכלים ולמאכלים של פסח. על הנייר או הניילון יפרשו את המפה, וטוב להקפיד שלא להניח סירים ורתחים ישירות על השולחן, אלא על צלחת הפוכה וכדומה.

מקרר וארונות מטבח: כיוון ששימושם בצונן, החשש היחיד הוא שמא נשארו בהם פירורי חמץ, ולכן הכשרתם בניקוי. ובמקומות שקשה לנקות, כדוגמת החריצים שבצד הגומיות שבדופן המקרר, ויש חשש שאולי נתקעו שם פירורי חמץ - ינקו עם הרבה מי סבון או חומר אחר שיפגום את הפירורים מהיות ראויים למאכל כלב, ואין חובה לפתוח את הגומיות כדי להוציא את הפירורים הטמונים שם. כשהיו מדפי הארונות מעץ טבעי, פעמים רבות שהיו בהם סדקים והיה קשה לנקותם באופן מוחלט מחמץ שנדבק בהם, ולכן הורו האחרונים לצפות את המדפים בנייר או מפה (מ"ב תנא, קטו). אבל במדפים חלקים כשלנו, אין חשש שנשאיר עליהם חמץ, ולכן אחר ניקיון טוב אין חובה לפרוש עליהם נייר או מפה. ואע"פ כן רבים נוהגים לצפות את המדפים בנייר.

הלכות חודש ניסן

א. "החדש הזה לכם ראש חדשים, ראשון הוא לכם לחדשי השנה". רובו של החודש ימים טובים: בראש חודש ניסן הוקם המשכן וי"ב יום הקריבו הנשיאים את קרבנם, בו נגאלו ממצרים ובו עתידין להגאל. ולכן יש בו הלכות מיוחדות.

ב. כשאומר אדם על חודש ניסן שהוא ה"חודש הראשון" הוא מקיים מצוות עשה דאורייתא של "החדש הזה לכם ראש חדשים וכו'" וכל זאת כדי לזכור את החודש שבו יצאנו ממצרים. כאן גם החשיבות להזכיר את התאריך העברי.

ג. "שואלין ודורשין בהלכות פסח קודם לפסח שלשים יום". על כן חובה על כל איש ישראל לשון לעצמו היטב במשך ימים אלו יום יום את ההלכות הקשורות לחג הפסח. ולהתחיל גם בניקוי הבית ובקניית מוצרים לפסח.

ד. גם אם אדם למד את ההלכות האלו בשנים עברו, ישוב ללומדם בכל שנה מפני שהשכחה מצויה. ועוד טעם יש בזה, שכל הלומד הלכה - בורא מלאך השומרו שלא יכשל בה. החיוב ללמוד הלכות קודם החג הוא גם על יחיד וגם על ציבור, אלא שהציבור לא צריך לבטל סדר לימוד קבוע עבור זה, ודי בכך שיקצרו מעט מסדר לימודם הרגיל, וילמדו בו הלכות פסח.

ה. אין אומרים תחנון ונפילת אפים בכל חודש ניסן. שרובו ימים טובים בגלל הקרבת הנשיאים, וימי הפסח. אין אומרים "צדקתך" בשבת במנחה. וכן הדין בכל שבתות השנה, אם אין אומרים תחנון באותו יום אילו היה חול, אין אומרים "צדקתך" באותה שבת. אין אומרים "למנצח יענק" ו"תפילה לדוד" כל החודש. והאשכנזים אומרים "למנצח יענק" כל החודש חוץ ערב פסח שלא אומרים.

ו. בראש - חודש ניסן הוקם המשכן, והנשיאים הקריבו את קרבנם בחנוכת המשכן, כל נשיא הקריב יום אחד, ולכן נוהגים לקרות בפרשת הנשיאים מיום ראש - חודש ניסן.

ז. קמחא דפסחא - מנהג קדום ועתיק יומין אשר נהגו בו ראשונים לקחת חיטים ולחלקן לעניים כדי לסייע בידם בהוצאות החג המרובות. וכיום נוהגים לתת מעות לאגודות המתעסקות בחלוקת מוצרי מזון לנוקשים. יש להדגיש, כי יש פוסקים אשר נתנו למנהג זה תוקף של הלכה, ובזוהר הקדוש האריך בעונשו של הסועד בחג ואין דעתו על העניים. ודבר זה הוא חיוב על כל אדם, ואינו חומרא או חסידות בלבד.

למעוניינים להשתתף בהוצאת עלון זה נא לפנות לדוד: 0537788483

עלון זה מוקדש:

לרפ"א: אברהם ולאה ציטרון. ה"ה יצחק שושן. שרה בת שמוחה. מרים יהודה. ציפורה ויהושע לוי. ביבה אלימלך. ישי הלוי. עור בן עישה. תקוה בת עיזה. אלגה בת גיא. מול בת עוילה. אברהם בן רחל. הוראל בן אביגיל. יהודה גלור. אילנה בת סליחה. ישי ורחל לוי. חנה בת ורדה. מיטל מוריה אדרי חי"ו. להורות נערי צה"ל וטכניון ובהם: אורון שאול, הדר גולדון, גיא חבר, רון ארד, זכריה באומל, יהודה כץ, צבי פלדמן, יהונתן פולארד חי"ו. לעולי נשמת הנערים: אייל פירח חי"ד, גיל-עד שעאר חי"ד, נפתלי יעקב פרינקל חי"ד. ולע"נ חללי מבצע צוק איתן חי"ד. לעילי נשמת הר"ר יוסף וחק"ל הר"ר מאלדו וחק"ל הר"ר מסעוד מלל אצ"ל. הרב שלמה צוקר, רבי יעקב שושן, זשה יזה, בריה סוסן, עזק עמנוח, נחיר נחום, ניסים סקן, סופר נעם, נחיה שבען בת נחמה, אסתר בת נחמה, אסתר ורד, דוד יצחק, דוד פסק, ודבאדם צוקמן, מנחם ויטשהבי לאה מנחם, אליה בת פרידה, תורה יעקב, ישראל אדם סקן, אסתר בת ורדה, אסתר נעם, ישראל שושן, עזק בן מלכוד, חובב שלום צעיר, מרסלעס ויל, שיה עמנו, עזק נעם אטא, נסים בן דוד, עזק ולאה אטא, חת יעקב, חנה רחל לוי, אלדו מיטל, נחמה בת נחמה, עזק נשמה ואלדו, ראם אלקן נעם, סלקי שושן, לאה מנחם, עליה סקן, רחמים אדרי, ילי עזקאנדר, און מנחם, שרה אליאל, נחמה משה, ישראל בן נחמה, חנה חוב, דוד נעם, זאל דלל, נעם דביר, רבי חנה וסן, יוסף ויעקב, עשה חן, חנה יאסל, סנטיב משה יהודה, משה שיטל, אליאור קדוש לוי, ולע"נ הנספים בשואה ובהם: אלכסנדר שנדור, שושנה רוזה, רפאל פריצי, וצפיליה צילה לבית משפחת ציטרון חי"ד.

אין לעיין בעלון זה בשעת התפילה